

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ПРОЦЕС ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ МИСТЕЦТВ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-390-6-38>

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ МИСТЕЦТВА: УКРАЇНСЬКИЙ NFT-АРТ

Грицина К. В.

студентка IV курсу факультету культури та мистецтв

Москвич О. Д.

кандидат філософських наук, доцент,

завідувач кафедри культурології

Волинський національний університет імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

NFT (з англ. Non-Fungible Token) – популярний цифровий актив, який зазвичай використовують задля презентації права власності для унікальних цифрових товарів, наприклад, музики, відео, графіки та інших витворів діджитал-мистецтва. Автори та власники цифрових активів завдяки NFT можуть отримувати прибуток від продажу власних доробків та контролювати їхній стан, адже власником NFT може бути лише одна особа. Блокчейн Ethereum – спеціальна база даних, принцип роботи якої полягає в тому, що кожен новий запис у ланцюгу містить інформацію про попередній, що захищає користувачів від плагіату та інших махінацій. Блокчейн назавжди зберігає впорядкований ланцюг записів. Таким чином авторам дається гарантія, що ніхто не зможе змінити записи про право на власність або ж створити новий NFT-твір, копіюючи зразок, що вже існує [4]. Перетворити в NFT та зробити товаром можна практично будь-що: музику, одяг, картини, персонажів комп'ютерних ігор чи навіть землю десь у віртуальному світі.

З початком повномасштабної війни в Україні з'явилося багато різноманітних благодійних ініціатив, сфера NFT не стала винятком. Художники, куратори та культурні менеджери, починаючи з 24 лютого 2022 року, неодноразово презентували українському суспільству мистецькі NFT-проекти на підтримку України [4]. Проте аналізуючи коло інтересів світової спільноти, неможливо не помітити, що в NFT зазвичай цінуються ті твори, які наповнені цікавими ідеями та глибокими сенсами. Також варто зазначити, що мистецтво українських митців також зазнало змін: багато з них рефлексують на тему війни, а дехто взагалі переосмислив свою творчість, змінивши ідейну складову своїх робіт і техніку виконання. Простір NFT та діджитал-мистецтва

ніколи не зупиняється, постійно перебуває в динаміці, оскільки з'являються нові теми, задуми, ідеї та, відповідно, проекти [4].

З підтримкою Міністерства культури та інформаційної політики, Міністерства освіти і науки та UNITED24 було створено «Meta History: Museum of War» – NFT-музей, де зібрано ілюстрації, картини, що показують війну починаючи з повномасштабного вторгнення 24 лютого. Роботи проекту представлені у декількох збірках: «Avatars for Ukraine», «Warline», «The Hall», «Meta Rooster» та інші. Колекції постійно перебувають у стані розробки, адже війна ще не дійшла кінця і українці продовжують відстоювати свої права та захищати культурні кордони. Кожен зацікавлений користувач може купити NFT-продукт, зробивши таким чином важливий внесок у культурне відновлення країни, тому що кошти надходять на криптовалютний рахунок Міністерства культури та Міністерства інформаційної політики України. Відомо, що кошти націлюються на відбудову культурних та мистецьких пам'яток, що постраждали внаслідок збройної агресії РФ [4].

Яскравим прикладом допомоги діджитал-творчості ЗСУ є діяльність художниць у стилі стріт-арту Мішель та Ніколь Фельдман, які є авторками проекту «Sestry Feldman». Мисткині створили в Києві серію графіті і розписали одну з будівель клубу Closer. Від початку російського вторгнення художниці використовували мистецтво NFT як інструмент збору грошей для української армії та спосіб підвищення обізнаності громадян України про власну історію та культуру. Робили вони це в дуже цікавий спосіб – створили «Українське Таро». Кожна карта в колоді представляє українські символи, історичні і культурні постаті та відомих сучасників. Загалом у колоді є 78 унікальних зображень, які можна придбати у вигляді NFT або звичайних стилізованих карт [4].

Український фотограф, засновник школи концептуальної фотографії МУРН у Маріуполі Сергій Мельниченко з перших днів повномасштабної війни розпочав продаж своїх робіт як цифрових активів NFT. Митець продавав роботи із фотосерії «Військкомат», яку було створено у 2014 році, коли розпочалася російська збройна агресія на сході України. В серії – 14 світлин, які розкупили за годину. Загальна вартість становила майже 8 тисяч доларів. Усі ці кошти було спрямовано на допомогу Україні та українцям. До ініціативи Сергія Мельниченка долучилися його колеги та учні школи [2]. Загалом 73 автори виставили на продаж близько 300 творів, серед них Роман Пятковка, Артем Гумілевський та Кріс Войтків [3].

Зважаючи на швидкі темпи цифровізації культури і високий інтерес до українських поштових марок, у листопаді 2023 року Верховна Рада України ухвалила законопроект про внесення змін до Закону України «Про поштовий зв'язок» (щодо врегулювання питання випуску цифрової марки), задля можливості популяризації вітчизняної філателії у цифровому світі. «Безумовно, перша NFT-марка, яку ми випустимо,

буде благодійна. Усі зібрані кошти підуть на озброєння Збройних Сил України, щоб наблизити той день, коли всесвітня цифрова марка Перемоги від Укрпошти розлетиться країнами та поповнить колекції криптоколекціонерів», – заявив генеральний директор Укрпошти Ігор Смілянський [1].

На початку повномасштабної війни не зміг лишитися поза темою NFT один із найвідоміших музеїв України – Національний художній музей України (NAMU – National Art Museum of Ukraine). У співпраці з платформою STAMPSDAQ NAMU розпочали продаж ліцензованих NFT-доробок за мотивами творів найвідоміших митців та мисткинь України, зокрема Всеволода Максимовича Олександрі Екстер, Миколи Пимоненка, Олександра Мурашка, Петра Рибки та інших [4].

Винищення матеріальних культурних цінностей внаслідок воєн є жахливим наслідком людської ницості й неосвіченості. Міністерство культури та інформаційної політики України зазначає, що в часи Другої світової війни на території сучасної України було втрачено приблизно 130 000 мистецьких витворів. У випадку сьогоднішньої війни діджиталізоване мистецтво може стати новітнім вирішенням проблеми зникнення багатьох культурних пам'яток. Зберігання інформації в блокчейні, завдяки своїй незамінності, є таким, що не можливо знищити фізично, переробити чи скопіювати [4]. Отже, сьогодні NFT дає можливість закарбовувати ключові історичні події, які є важливими для розвитку України й української культури, увіковічивши їх у цифровому форматі.

Література:

1. Діджиталізуємо філателію: NFT-марці в Україні бути URL: <https://www.ukrposhta.ua/ua/news/58011-didzitalizumo-filateliju-nft-marci-v-ukraini-buti> (дата звернення: 26.04.2024)
2. Мистецтво в дії: як український фотограф наближає перемогу України. URL: <https://www.ukrainer.net/mystectvo-v-dii/> (дата звернення: 26.04.2024)
3. Школа МУРН Сергія Мельниченка продає фотографії у форматі NFT, щоб підтримати Україну. URL: <https://birdinflight.com/novini/myrh-photo-nft.html> (дата звернення: 26.04.2024)
4. NFT-мистецтво під час війни в Україні: 4 найцікавіші проекти. URL: <http://surl.li/hgczm> (дата звернення: 26.04.2024)